

УДК 334.724

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/154-3>**Гаєвська Л. М.**

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки підприємства,
Університет державної фіскальної служби України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8817-4608>

Райчева А. О.

магістр, спеціальність «Міжнародні економічні відносини»,
Університет державної фіскальної служби України

Haievska Larysa, Raicheva Alina

University of State Fiscal Service of Ukraine

АНАЛІЗ ДЕЯКИХ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЇ КОРПОРАЦІЇ THE COCA-COLA COMPANY В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «КОКА-КОЛА УКРАЇНА ЛІМІТЕД»)

Невпинне збільшення кількості транснаціональних корпорацій та зовнішньоекономічних операцій за їхньої участі посилює інтерес до дослідження їхньої діяльності, використовуючи аналіз основних фінансових показників. У статті проведено розрахунки та аналіз основних фінансових показників ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» як частини американської транснаціональної корпорації The Coca-Cola Company, таких як рентабельність, ліквідність та платоспроможність, фінансова стійкість і майновий стан. Розраховано та проаналізовано: коефіцієнт реінвестування, рентабельність власного капіталу, коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт платоспроможності, коефіцієнт фінансової стійкості (структури капіталу, леввериджу), коефіцієнт автономії (фінансової незалежності), коефіцієнт концентрації позикового капіталу, коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт оновлення основних засобів, коефіцієнт мобільності активів та ін. Виявлено проблеми у діяльності компанії, а також сформовано напрями їх вирішення.

Ключові слова: транснаціональна компанія, зовнішньоекономічна операція, міжнародна економіка, підприємництво, фінансовий показник, фінансовий аналіз.

ANALYSIS OF SOME FINANCIAL INDICATORS OF “THE COCA-COLA COMPANY” AS A TRANSNATIONAL CORPORATION IN UKRAINE, USING THE EXAMPLE OF “COCO-COLA UKRAINE LIMITED” LLC

The number of transnational corporations and foreign trade operations with their involvement continues increasing. The interest in researching their operations, using an analysis of their key financial indicators has increased because of this process. In Ukraine, the most attractive sector of the economy for TNCs is the food industry. According to the current estimated value of assets, a great share in the food industry takes office of the US TNC “The Coca-Cola Company” – The “Coca-Cola Ukraine Limited” LLC. Due to the fact that the financial reports of “Coca-Cola Ukraine Limited” is confidential and at least was published in 2018 for the first time, scientists did not pay enough attention on researching and analysing of key financial indicators. As the result, a comprehensive research is relevant, especially for borrowing management experience by Ukrainian companies, as well as for the conducting of foreign economic transactions between Ukrainian companies and LLC Coca-Cola Ukraine Limited. The article estimates and analysis of key financial indicators for the “Coca-Cola Ukraine Limited” LLC as a part of an American multinational corporation “The Coca – Cola C ompany”, for groups such as the profitability, the liquidity and the solvency, the financial stability and the property status. During the research, problems were identified in the company's activities, including: ineffectiveness of the dividend policy; low effectiveness of asset and equity management policies; low effectiveness of debt management policies; low investment in upgrading production assets. Moreover, the directions of solving these problems was formed. They are: focusing management the “Coca-Cola Ukraine Limited” LLC on increasing the efficiency of management policy dividends, which can reduce the value of equity; to optimize the structure of assets by reducing their volume, while increasing the income of the enterprise and minimizing its costs; to try to invest more money in financial investments or production activities; they need to review their credit policy, need to increase their borrowing, and etcetera.

Keywords: transnational company, foreign trade operation, international economy, enterprising, financial indicator, financial analyses.

JEL classification: C13, F23.

Постановка проблеми. Нині діяльність транснаціональних корпорацій охопила території майже всіх країн. Кількість зовнішньоекономічних операцій, в яких беруть участь ТНК, а також кількість самих ТНК значно зросла порівняно з минулим століттям. На території України найбільш привабливою галуззю економіки для діяльності ТНК є харчова промисловість. Згідно з поточною оцінкою вартістю активів, вагому

частку у харчовій промисловості займає представництво американської ТНК The Coca-Cola Company – ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» [1, с. 254]. У зв'язку з тим, що фінансова звітність ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» є конфіденційною і була опублікована у відкритому доступі лише у 2018 р., науковці не приділяли достатньої уваги дослідженню та аналізу основних фінансових показників, зокрема показників рента-

бельності, ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості і майнового стану, тому комплексне дослідження є актуальним, особливо для запозичення управлінського досвіду українськими компаніями, а також під час проведення зовнішньоекономічних операцій між українськими компаніями та ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню та аналізу фінансової діяльності транснаціональних корпорацій присвячено роботи таких учених, як О.В. Чернова [1], Н. Яцишин [2], І.О. Давидова, К.Ю. Величко, С.В. Войтко, О.А. Гавриш, К.Ю. Величко та ін.

Мета статті полягає у комплексному дослідженні основних фінансових показників транснаціональної корпорації The Coca-Cola Company в Україні на прикладі ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед», виявленні типових тенденцій у її діяльності для запозичення і використання такого досвіду українськими компаніями під час управління власними компаніями та використання в процесі проведення спільних зовнішньоекономічних операцій.

Виклад основного матеріалу. Одними з найбільш важливих індикаторів ефективності роботи та прибутковості будь-якого підприємства є показники його рентабельності. Зокрема, вони можуть показувати, наскільки ефективно фірма управляє своїми активами, прибутком, власним капіталом тощо. Для того щоб найбільш точно проаналізувати показники рентабельності підприємства, необхідно провести аналіз щонайменше у розрізі трьох років. Проаналізуємо різні види рентабельності ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» за 2016–2018 рр. (табл. 1). Для розрахунку всіх груп показників використовувалася стандартна методика розрахунку, а порівняння розрахованих показників було із загальноприйнятими нормативними значеннями [2, с. 442–445; 3].

Отже, проаналізувавши дані табл. 1, отримали такі результати:

1. Найбільш бажаним значенням коефіцієнта реінвестування є 100%, однак будь-який додатний показник вважається прийнятним. Аналізуючи значення коефіцієнта реінвестування за роками, можна казати про те, що у 2016 р. ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» реінвестувала 88,89% чистого прибутку, тобто показник є прийнятним. У 2017 р. компанія реінвестувала на 287,11% більше чистого прибутку, значення коефіцієнта становило 376%, це означає, що нерозподілений прибуток та резервний капітал зростали не лише за рахунок чистого прибутку компанії. У 2018 р. значення коефіцієнта було близьким до еталонного та становило 101,87%, що говорить про ефективність поточної політики розподілу компанії. Отже, у цілому компанія реінвестує у своє підприємство високу частку чистого прибутку,

що говорить про ефективність процесів розширення виробництва та збуту, оновлення обладнання тощо.

2. Згідно з нормативами, прийнятною є тенденція до зростання рентабельності капіталу: чим цей показник є більшим, тим більшим є значення чистого прибутку на одиницю капіталу. Аналізуючи показник по компанії ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед», спостерігаємо тенденцію до його зниження на 8,04% у 2017 р. та збільшення на 0,37% у 2018 р., причому протягом 2016–2018 рр. значення показника було невисоким. Тобто у 2016 р. за кожну залучену гривню власного капіталу компанія отримувала 8,65 копійок чистого прибутку, у 2017 р. – 0,61 копійок чистого прибутку, у 2018 р. – 0,98 копійок чистого прибутку. Тобто компанія неефективно використовує власний капітал.

3. Згідно з нормативами, значення показника рентабельності підприємства повинно зростати: чим більшим є показник, тим більше здійснюється процес управління активами та всім підприємством зокрема. Протягом аналізованого періоду спостерігається аналогічна тенденція коливання значення показника рентабельності підприємства до тенденції коливання значення показника рентабельності власного капіталу. Так, у 2016 р. на кожну гривню використаних активів було отримано 7,76 копійок чистого прибутку, у 2017 р. показник зменшився – було отримано 0,52 копійки чистого прибутку за гривню активів, а у 2018 р. – 0,8 копійок, показник дещо збільшився. Такі значення рентабельності підприємства свідчать про недостатньо ефективне управління його активами. Заходами подолання проблеми для компанії можуть бути такі, як оптимізація самої структури активів через скорочення їхнього обсягу, збільшення доходів підприємства та мінімізація його витрат.

Перейдемо до аналізу іншої групи показників – ліквідності та платоспроможності. Загалом вони показують, наскільки швидко підприємство може перетворити свої активи на гроші. Баланс ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» є конфіденційною інформацією, компанія публічно розміщувала його лише за 2018 р. Проте для отримання об'єктивної оцінки по компанії достатньо проаналізувати показники її ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості й показників майнового стану за один рік, однак на початок та на кінець періоду. Тому в табл. 2 представлено значення основних її коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності за 2018 р.

Отже, проаналізувавши дані табл. 2, маємо такі результати:

1. Нормативне значення коефіцієнта загальної (поточної) ліквідності повинно бути більшим 1, однак не більшим 3. У 2018 р. у ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» коефіцієнт на початок періоду становив 5,33, що говорить про малоефективне використання оборот-

Таблиця 1

Аналіз показників рентабельності ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» за 2016–2018 рр., %

Показники	Рік		
	2016	2017	2018
Коефіцієнт реінвестування	88,89	376,00	101,87
Рентабельність власного капіталу	8,65	0,61	0,98
Рентабельність підприємства	7,76	0,52	0,80

Джерело: складено авторами на основі [4]

Таблиця 2

Аналіз ліквідності та платоспроможності ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» за 2018 р.

Показники	Значення на початок періоду	Значення на кінець періоду
Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності	5,33	4,69
Коефіцієнт миттєвої (швидкої, термінової) ліквідності	5,02	4,54
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	2,77	1,99
Коефіцієнт платоспроможності	0,86	0,84
Коефіцієнт маневреності власних оборотних засобів	0,64	0,54

Джерело: складено авторами на основі [4]

Таблиця 3

Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» за 2018 р.

Показники	Значення на початок періоду	Значення на кінець періоду
Власні обігові кошти (ВОК)	262070 (тис грн)	261917 (тис грн)
Коефіцієнт фінансової стійкості (структури капіталу, левериджу)	0,82	0,8
Коефіцієнт фінансової залежності (співвідношення власних і залучених коштів)	1,22	1,25
Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	0,82	0,8
Коефіцієнт фінансової стабільності	4,33	3,69
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,18	0,20
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,81	0,79

Джерело: складено авторами на основі [4]

них активів, а на кінець періоду знизився на 11,9% та становив 4,69, що свідчить про збільшення ефективності використання оборотних активів. У цілому в міжнародній практиці вважається прийнятним зависоки значення даного показника у підприємств, що займаються торговельною діяльністю.

2. Згідно з нормативами, значення коефіцієнта миттєвої (швидкої, термінової) ліквідності повинно бути в межах від 0,5 та вище. Коефіцієнт миттєвої (швидкої, термінової) ліквідності для аналізованої компанії на початок періоду становив 5,02, що говорить про малоефективне використання оборотних активів, а на кінець періоду він знизився на 9,42%, що для даної компанії свідчить про збільшення ефективності використання оборотних активів. У цілому в міжнародній практиці вважається прийнятним зависоки значення даного показника у підприємств, що займаються торговельною діяльністю.

3. Нормативне значення коефіцієнта абсолютної ліквідності повинно бути в межах від 0,15 до 0,2. У 2018 р. у ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» коефіцієнт на початок періоду становив 2,77, що говорить про наявність значної частини капіталу, яка відволікається на формування непродуктивних активів, а на кінець періоду він знизився на 27,93% та становив 1,99, що для даної компанії свідчить про зменшення частини капіталу, яка відволікається на формування непродуктивних активів.

4. Згідно з нормативами, значення коефіцієнта платоспроможності повинно бути межах від 1 та вище. Коефіцієнт платоспроможності для аналізованої компанії на початок періоду становив 0,86, що говорить про те, що підприємство не може повною мірою і негайно погашати поточні зобов'язання за рахунок коштів на розрахунковому рахунку, а на кінець періоду він знизився на 2,11%, що для даної компанії свідчить про ще більше зменшення можливості повною мірою

і негайно погашати поточні зобов'язання за рахунок коштів на розрахунковому рахунку.

5. Нормативне значення коефіцієнта маневреності власних оборотних засобів повинно бути більшим 0. Показник ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» у 2018 р. на початок періоду становив 0,64, а на кінець періоду знизився на 15,56% і становив 0,54. Такі значення свідчать про здатність компанії відповідати за своїми найбільш терміновими зобов'язаннями, використовуючи власні обігові кошти

Отже, ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» у 2018 р. більшою мірою неефективно управляло своїми оборотними активами.

Для будь-якого підприємства важливими є показники його фінансової стійкості, які демонструють наявність фінансових ризиків для компанії, а також здатність протистояти зовнішнім та внутрішнім викликам. У табл. 3 наведено значення групи показників фінансової стійкості компанії для ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» за 2018 р.

Отже, проаналізувавши дані табл. 3, отримали такі результати:

1. Згідно з нормативами, значення власних обігових коштів повинно бути додатним. У ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» власні обігові кошти протягом аналізованого періоду набували додатного значення і майже не змінювалися, що для даної компанії свідчить про її фінансову стійкість.

2. Нормативні значення коефіцієнта фінансової стійкості (структури капіталу, левериджу) повинні бути в межах від 0,7 до 0,9. Протягом аналізованого періоду показник компанії відповідав нормативним значенням, хоча і знизився на кінець періоду на 2% і становив 0,8, але все одно перебував у межах норми, що свідчить про мінімальність ризику банкрутства.

3. Щодо коефіцієнту фінансової залежності (співвідношення власних і залучених коштів), то його нор-

мативні значення повинні бути у межах від 1,67 до 2,5. Протягом аналізованого періоду показник збільшився на 2,9%, проте все одно дещо був нижчим за нормативне значення та становив 1,25, що свідчить про допустимість фінансових ризиків компанією. Це може бути викликано недостатнім залученням позикових коштів.

4. Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності) є оберненим до показника фінансової залежності, тому його невідповідність установленим нормативам є прогнозованою. Так, прийнятним значенням для коефіцієнта є значення в межах від 0,4 до 0,6. На початок аналізованого періоду показник становив 0,82, а на кінець періоду він знизився на 2% та становив 0,8, що є вищим за нормативні значення. Це свідчить про те, що фінансова стійкість компанії висока, однак компанія не використовує весь свій потенціал.

5. Прийнятними межами для значення коефіцієнта фінансової стабільності є від 0,67 до 1,5. На початок аналізованого періоду коефіцієнт становив 4,33, а на кінець періоду знизився на 14,6% та становив 3,69, що значно перевищує встановлені нормативні значення. Це свідчить про наявність додаткових резервів підвищення ефективності за рахунок залучення позикових коштів.

6. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу повинен знаходитися у межах від 0,4 до 0,6. Протягом аналізованого періоду він був нижчим за нормативні значення та становив від 0,18 на початок періоду до 0,2 на кінець, для даної компанії це свідчить про неповне використання фінансового та виробничого потенціалу та недостатньо ефективну політику управління позиковими коштами.

7. Нормативні значення коефіцієнта забезпечення оборотних активів власними коштами знаходяться у межах від 0,1 і вище. Протягом аналізованого періоду він знизився на 3,12%, але все одно перебував у межах норми, що свідчить про високу фінансову стійкість компанії та її здатність проводити активну діяльність навіть в умовах відсутності доступу до позикових коштів і зовнішніх джерел фінансування.

Отже, ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» у 2018 р. більшою мірою було фінансово стійким, однак неефективно використовувало позикові кошти.

Для аналізу майнового стану підприємства розраховують показники його майнового стану. У табл. 4 наведено значення основних показників майнового стану компанії для ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» за 2018 р.

Отже, проаналізувавши дані табл. 4, маємо такі результати:

1. Частка оборотних виробничих активів в обігових коштах на початок аналізованого періоду становила 0,02, тобто 2% активів знаходяться у виробничій сфері, а на кінець аналізованого періоду показник зменшується – 1% активів знаходяться у виробничій сфері. Отже, компанія або ефективно управляє виробничим процесом, або ж неефективно управляє збутом та розрахунками. Загалом значення показника відповідає переважно торговельній сфері діяльності підприємства.

2. Частка основних засобів у загальній сумі активів збільшується протягом аналізованого періоду з 4% основних засобів у загальних активах до 5% основних засобів у загальних активах. Значення показника відповідає переважно торговельній сфері діяльності підприємства, адже йому важливо формувати запаси товарів для забезпечення безперервності роботи.

3. Коефіцієнт зносу основних засобів протягом аналізованого періоду збільшився з 0,4 до 0,48, що є негативним явищем, адже необоротні виробничі активи погано оновлюються.

4. Коефіцієнт оновлення основних засобів означає, що лише 23% основних засобів оновлюється.

5. Частка довгострокових фінансових інвестицій в активах протягом аналізованого періоду не змінилася та становила 0,03, отже, протягом звітного періоду для компанії була однаковою важливість інвестицій у фінансові активи.

6. Коефіцієнт мобільності активів протягом аналізованого періоду зменшився з 23,03 до 19,71, але все одно є високим. Це є характерним для нашого більшою мірою торговельного підприємства.

Отже, показники майнового стану в 2018 р. відповідають торговельній сфері діяльності ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед», однак основні засоби оновлюються доволі повільно.

Висновки. Транснаціональні компанії все більше підкорюють ринки країн, і Україна не є винятком. На ринку товарів харчової промисловості одним із лідерів є ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед», яка є частиною транснаціональної компанії The Coca-Cola Company. Тому актуальним було провести дослідження, яке містить комплексний аналіз показників рентабельності, ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості та показників майнового стану по підприємству ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед», щоб виявити певні проблеми у діяльності компанії та сформулювати напрями їх вирішення для можливості використання такого досвіду українськими компаніями під час управління ними або ж проведення спільних зовнішньоекономічних операцій.

Таблиця 4

Аналіз показників майнового стану ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» за 2018 р.

Показники	Значення на початок періоду	Значення на кінець періоду
Частка оборотних виробничих активів в обігових коштах	0,02	0,01
Частка основних засобів в активах	0,04	0,05
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,40	0,48
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,23	-
Частка довгострокових фінансових інвестицій в активах	0,03	0,03
Коефіцієнт мобільності активів	23,03	19,71

Джерело: складено авторами на основі [4]

У ході аналізу виявлено такі проблеми: неефективність дивідендної політики; низька ефективність політики управління активами та власним капіталом; відволікання значної частини капіталу на формування непродуктивних активів; нездатність підприємства повною мірою і негайно погасати поточні зобов'язання за рахунок коштів на розрахунковому рахунку; недостатня ефективність політики управління позиковими коштами, що призвело до допустимості фінансових ризиків компанією та неповного використання її фінансового та виробничого потенціалу; недостатнє інвестування в оновлення виробничих активів, що призводить до їх швидшого зносу.

Напрямами вирішення вищезгаданих проблем можуть стати [3]: зосередження уваги менеджменту компанії ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед» на збіль-

шенні ефективності політики управління дивідендами, яка може зменшити величину власного капіталу; оптимізація самої структури активів через скорочення їхнього обсягу з одночасним збільшенням доходів підприємства та мінімізацією його витрат; перегляд структури оборотних активів компанії та мінімізація залучення зайвих оборотних активів для підвищення ефективності використання оборотних активів; спробувати вкладати більшу частину коштів у фінансові інвестиції або виробничо-збутову діяльність; необхідно переглянути кредитну політику компанії, збільшити залучення позикових коштів, що в майбутньому поліпшить показники виробничої та збутової діяльності; підприємству варто інвестувати більшу частину коштів в оновлення основних засобів для запобігання їх зносу.

Список використаних джерел:

1. Чернова О.В., Райчева А.О. Місце найбільших американських ТНК на українському ринку товарів харчової промисловості. *Фінансове регулювання зрушень в економіці України* : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., м. Мукачєво, 20 березня 2019 р. Мукачєво, 2019. С. 254.
2. Яцишин Н. Методика аналізу фінансового стану підприємства. *Економічний аналіз*. 2012. № 4. С. 442–445.
3. Методика розрахунку. *Фінансовий аналіз онлайн* : вебсайт. URL : <https://www.finalon.com/metodyka-rozrakhunku> (дата звернення: 07.03.2020).
4. Фінансова звітність ТОВ «Кока-Кола Україна Лімітед». *Система компанії Coca-Cola в Україні* : вебсайт. URL : <https://www.coca-cola.ua/know-us-better/company-system> (дата звернення: 07.03.2020).

References:

1. Chernova O.V., Raicheva A.O. (2019) Mistse naibilshykh amerykanskykh TNK na ukrainskomu rynku tovariv kharchovoi promyslovosti [The place of the greatest American TNCs in the Ukrainian market of food industry]. Proceedings of the Finansove rehulivuvannya zrushen v ekonomitsi Ukrainy (Ukraine, Mukachevo, March 20, 2019), Mukachevo: Mistse naibilshykh amerykanskykh TNK na ukrainskomu rynku tovariv kharchovoi promyslovosti, pp. 254.
2. Yatsyshyn N. (2012) Metodyka analizu finansovoho stanu pidpriemstva [Methods of analysis of financial situation of the enterprise]. *Economic analyses*, vol. 10, pp. 442 – 445.
3. Financial analysis online (2020) Metodyka rozrakhunku [Method of calculation]. Available at: <https://www.finalon.com/metodyka-rozrakhunku> (accessed 7 March 2020).
4. System of Coca-Cola companies in Ukraine (2019) Finansova zvitnist TOV “Koka-Kola Ukraina Limited” [Financial reports of Coca-Cola Ukraine Limited LLC]. Available at: <https://www.coca-cola.ua/know-us-better/company-system> (accessed 7 March 2020).